

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 dep
0030 Oslo

Deres ref: Geir Fosby

Vår ref: Ole Jaasund

Vår dato: 14.08.2014

Høringsuttalelse fra NAV Nesodden - plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad - Endring i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20

Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet ønsker økt bruk av vilkår om aktivitetsplikt og foreslår derfor å innføre en lovfestet plikt for kommunene til å sette vilkår om aktivitet i alle saker hvor det tildeles stønad, med mindre tungtveiende grunner taler mot det. Det vil være kommunen som tar stilling til hvilke typer aktivitet stønadsmottakeren skal delta i og hvordan denne organiseres, men det legges føringer for et særlig fokus på lavterskeltiltak og arbeidstrening rettet mot unge for å sikre overgang til arbeidslivet.

Gjeldende rett

I endringsforslaget opprettholdes videre at vilkårene ikke må være i strid med andre bestemmelser i denne loven eller andre lover. Forslaget må derfor ses i sammenheng med ny tiltakspengeforskrift, fastsatt av samme departement, iverksatt 1. januar 2014. I tiltakspengeforskrift § 2 heter det at deltakere i arbeidspraksis *har krav på tiltakspenger*. Samtidig varslet samme departement i stortingsmelding 46, en økt satsing på tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Den administrative konsekvensen av dette ble en vridning av tiltaksinnsatsen, med et markant kutt i tiltaksplasser for ordinære arbeidssøkere og sosialhjelpsmottakere. Mens den økonomiske konsekvensen ble en kraftig innskjerping i rammebudsjettet for tiltakspenger. Med utgangspunkt i dette synes det som om det i den foreslåtte lovendringen av § 20 ikke er godt nok avgrenset mot arbeids- og velferdsetatens øvrige regelverk. I forslaget punkt 5. viser man til at aktivitetsplikten kan innebære deltakelse i statlige tiltak eller i samarbeid med tiltaksleverandører. Man foreslår altså å blande bruken av statlige og kommunale tiltak, der det ene utløser rett til tiltakspenger, mens det andre ikke? Det vil dermed være behov for en presisering av, om en deltaker på et kommunalt tiltak også vil ha krav på tiltakspenger, når man under punkt 6. skriver at

NAV NESODDEN //

Postadresse: Pb 33 // 1450 NESODDTANGEN

Besøksadresse: Vestveien 51, Tangen senter // 1450 Nesoddtangen
Tel: 67 25 86 00 // Faks: 67 25 86 01

www.nav.no // nav.nesodden@nav.no

kommunen må opprette egne ordninger. Grenseoppgangene til NAV lovens § 14 bør også ettersees, fordi man etter denne loven har *rett* til å få vurdert bistandsbehovet sitt. I det statlige rammeverket som gjelder tiltak er det presisert at arbeidsrettet tiltak *ikke* er en rettighet man har krav på. Så blir man nå tillagt en *plikt* i kraft av lov om sosiale tjenester. Vi skal altså i de fleste saker argumentere for at en bruker har *behov* for, men ikke *rett* til (som i lovens forstand utløser en statlig ytelse), bare *plikt* til å delta på et arbeidsrettet tiltak?

Lokal praksis

Ved NAV Nesodden har vi lenge arbeidet etter standard for arbeidsrettet brukeroppfølging. Det vil si at vi i hver enkelt sak vurderer hvor vidt det skal settes vilkår for arbeidsrettet aktivitet. Dette kan være deltakelse i tiltak eller arbeidspraksis, men også andre vilkår som å registrere cv på nav, dokumentere jobbsøk etc. Den største utfordringen, i den sammenheng, har hittil vært i forhold til arbeidspraksis. Dette da det ikke er lagt opp til noen kommunale arbeidssteder hvor vi kan kreve at brukerne møter. Vi har måttet ta kontakt med hver enkelt bedrift og forespurt om muligheten for at våre brukere kan komme i arbeidspraksis. Dette er tidkrevende og har av den grunn blitt nedprioritert. Det siste året er også sosialtjenestens mulighet til å benytte statlige tiltaksplasser blitt betydelig innskrenket. Dette har naturlig nok ført til at færre får vilkår om arbeidsrettet aktivitet. Vi har som følge av dette forsøkt å kompensere ved å opprette det vi kaller «cv-verksted», et mildt tiltak i egen regi, hvor brukere kan møte opp på NAV kontoret uten avtale, og få hjelp til å skrive en god cv, jobbsøknad, samt råd og veiledning i en jobbsøkerprosess. Deretter har vi satt vilkår om slik aktivitet, og brukeren må registrere seg som arbeidssøkere på nav.no, sende meldekort, dokumentere jobbsøknader, cv og jobblogg. I hvor stor grad dette følges opp videre kommer an på arbeidskapasiteten hos veilederne til en hver tid. Ungdom har vært og er en prioritert gruppe.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

Konsekvensen av de arbeidspolitiske endringer som er beskrevet i avsnitt nummer to, innebærer for NAV Nesodden at vi i dag kun har 25 statlige tiltaksplasser for arbeidssøkere med basisytelser. Samtidig opplever vi en økning i antall stønadsmottakere og i løpet av 1. halvår 2014 økte våre utbetalinger til sosialhjelp med 49,2%, sammenlignet med samme periode i fjor. Noe av årsaken til dette må tilskrives nettopp vridningen i tiltaksinnsatsen.

Uavhengig av dette vil en plikt til å stille vilkår om arbeidsrettet aktivitet øke dagens intensitet i forhold til oppfølging ytterligere, noe som igjen vil medføre behov for økt veilederkapasitet. Allerede i dag opplever vi en ubalanse mellom oppgaver og resurser, som gjør at vi ikke klarer å følge opp brukeren slik vi ønsker, men er nødt til å prioritere å ivareta det nødvendige økonomiske grunnlaget.

Vi har i dag registrert 463 aktive brukere i vårt kommunale fagsystem. Dette vil si brukere som på en eller annen måte har sosialfaglig oppfølging av oss. Blant disse er også brukere

med avtale om frivillig økonomiforvaltning, det er de med arbeidsinntekt som ikke strekker til, alders- og uførepensjonister som har behov for supplering, de med rett på andre ytelser som heller ikke strekker til eller brukere med behov for gjeldsrådgivning og iverksettelse av tiltak for å redde bolig. Videre har vi den brukergruppen som på grunn av rusmiddelmissbruk eller helseproblematikk ikke er klar for arbeidsrettet oppfølging. De har behov for oppfølging i forhold til sine utfordringer, som hjelp til å søke behandling, utredning og stor grad av motivasjonsarbeid. For denne brukergruppen vil det være lite hensiktsmessig å sette vilkår om arbeidsrettet aktivitet da dette er en gruppe hvor det ikke er manglende vilje, men manglende evne som er utfordringen. Av de resterende brukerne som mottar økonomisk sosialhjelp som eneste kilde til livsopphold anslår vi at det vil være aktuelt å stille vilkår om aktivitet for rundt 100 av disse.

Med dette som bakteppe trer konsekvensene av den foreslåtte lovendringen frem. Økt bruk av vilkår og sanksjoner for minst 100 stønadsmottakere, vil kreve tilsvarende bemanningsressurser. Når vi også vet at statlige tiltaksplasser ikke vil være et alternativt virkemiddel for mer enn ¼ av disse brukerne, vil lovendringen også medføre betydelige kostnader til etablering og drift av nye kommunale tiltak. For å kunne drive en optimal arbeidsrettet oppfølging i tråd med den foreslåtte endringen, vil opprettelse av et arbeidssenter/tiltak i kommunal regi være avgjørende.

NAV Nesodden er i utgangspunktet enig i at vilkår om arbeidsrettet aktivitet kan være et godt virkemiddel for å få flere i arbeid og slik også minske utgiftene til økonomisk sosialhjelp. Samtidig er dette betinget av hvor vidt kravet om økt vilkårsbruk også fører med seg tilstrekkelige resurser og tilgang på relevante arbeidsrettede tiltak. Hvis vi tar utgangspunkt i veiledertetthet og noe av oppfølgingsmetodikken som er i en tiltaksbedrift eller i kvalifiseringsprogrammet vil tilstrekkelige resurser, som et minimum, utgjøre fem nye årsverk for Nesodden kommune. Finansiering av fem nye stillinger (høyskoleutdannet) inkludert sosiale kostnader beløper seg til om lag 3,5 millioner. For Nesodden kommune vil også etablering av et kommunalt arbeidssenter / tiltak være helt nødvendig og da med de løpende driftskostnader dette vil gi. Utgiftene vil være størst i etableringsfasen og noen av utgiftene må kunne forventes å spares inn ved reduserte sosialhjelpsutgifter og økte skatteinntekter på sikt.

NAV Nesodden 14. august 2014

Ole Jaasund, Nav leder

Kristine Landsem Bolle, Avdelingsleder for Sosial og Arbeid

Laila Khateeb Wallin, Avdelingsleder for Arbeid og Helse

